

Ilgaz Gümüştas

Zamansız Hamleler

6 Yaşında Satranç Oynamak

Günümüzde binlerce, milyonlarca çocuk anaokuluna gidiyor. Anaokullarındaki sosyal faaliyetlerin en önemlilerinden biri de satranç oyunudur. Peki altı yaşındaki bir çocuğa satranç oyununun ne gibi faydaları olabilir buna biraz değinelim.

Gelişimin dönemler halinde olduğunu öne süren kuramcılar yaşa bağlı olarak ani niteliksel değişmelerin ortaya çıktığını savunurlar. (Örn: Freud, Erikson, Piaget, Kohlberg). Çocuklarda ruhsal gelişimin incelenmesi çok önemlidir. Satranç oyununda yaptığı her hamle çocuğun içinde saldırganlık mı, korku mu olduğunu ortaya koyar. Zaten her aile kendi çocuğunun ruhsal değer ve yeteneklerini tanımak ister. Bunlar iyi bilinirse onun öğrenim ve eğitime uygun gelecek yollar daha kolay bulunur. Üstün yetenekte olanlar kolaylıkla seçilir. Çocuk yetişkin bir insana benzemez, yani onun küçültülmüş şekli değildir. Ondan hem organik hayatı hem ruhsal yaşantısı ile tamamıyla farklıdır. Hatta bu sebeple çocuklara ait incelemeler "pedagoji, pedoloji" adı altında iki bilimin konusu olmuştur. Çocukta ruhsal hayat ham ve gelişmemiş halde bulunur. İşte bu yüzden gelişme çağları değişiklik ve hız bakımından dikkate değer.

Ünlü kuramcı Jean Piaget'e göre Bilişsel Gelişim Sürecinin dört dönemi şunlardır:

- 1) Duyusal motor dönemi (0-2 yaş)
- 2) İşlem öncesi dönem (2-7 yaş)
- 3) Somut işlemsel dönem(7-11 yaş)
- 4) Formel işlemsel dönem(11 yaş ve sonrası)

Bizim ilgilendiğimiz dönem ise somut işlemsel dönemdir. Dönemler bir anda başlayıp bir anda bitmezler. O yüzden altı yaş bu döneme geçiş evresidir. Bu dönemin iki ana özelliği

1) Mantıksal düşünme gelişmeye başlar.

2) Nesnel ortak özelliklerine göre sınıflandırılır.

*Yeni durumlar karşısında yeni davranışlar yapabilme yeteneğine zeka denir.

*Oyun çikarsız ve amaçsız bir harekettir. Oyun çocuğun hiçbir şeyle değişmeye kıyamayacağı en sevgili arkadaşdır.

*Hayal etmek duyuların ve algıların zihinde olan kopyalarına denir. Yaratıcı hayalgücü zihinde hafızanın hazırladığı hammaddeleri türlü oranlarda birleştirerek yeni hayaller yapar ve yaratır.

İşte bütün bu bilgileri ele alıp, hepsini topladığımızda altı yaşında bir çocuğun şansı dışlayan, sadece neden-sonuç ilişkilerine dayanan satranç oyununa ne kadar çok ihtiyacı olduğunu net bir şekilde görebiliriz.